

**Міністру освіти і науки України
ШКАРЛЕТУ Сергію Миколайовичу**

**Міністру культури
та інформаційної політики України
ТКАЧЕНКУ Олександровичу**

**Голові Державної агенції України
з питань мистецтв та мистецької освіти
РОССОШАНСЬКІЙ Ользі Валентинівні**

КОНСОЛІДОВАНЕ ЗВЕРНЕННЯ Вчених-мистецтвознавців України

Можливість обговорення проєкту наказу «Про затвердження переліку наукових спеціальностей за галузями науки, відповідно до яких присуджуються наукові ступені кандидата та доктора наук» з можливістю обґрунтовано вплинути на формування остаточних виважених позицій його тексту для подальшого впровадження документа, є проявом демократичної складової функціонування держави і кроком до прогресивного реформування освіти.

Провідні вчені-мистецтвознавці України, які представляють наукові мистецтвознавчі спільноти, за підтримки організатора проведення онлайн Конференції Харківської державної академії дизайну і мистецтв, що викликана обговоренням проєкту наказу «Про затвердження переліку наукових спеціальностей за галузями науки, відповідно до яких присуджуються наукові ступені кандидата та доктора наук», **звертаються до Вас за всебічною підтримкою на користь збереження галузі науки «Мистецтвознавство», запровадивши до проєкту та згодом до остаточної версії згаданого наказу один з двох запропонованих нами варіантів оптимізації, пріоритетним з яких є безперечно перший варіант.**

Таке прохання Вашої підтримки виникло у зв'язку з тим, що введена до проєкту наказу оптимізація за галузями науки, зокрема галузі науки «Мистецтвознавство» шляхом її поглинання «Культурологією», призведе до безпідставного цілеспрямованого знищення першої, як такої.

Тут варто зосередити увагу на тому факті, що порівняно з європейською практикою світової науки культурології як окремої галузі не існує. Підтвердженням такого факту є публікації вчених у наукових журналах з Art History (історія мистецтва) і Art Criticism (теорія мистецтва, художня критика) тощо, що за своєю природою є як за назвою, змістом, так і за спрямуванням мистецтвознавчими. Українські наукові журнали категорії В також мають фаховість за спеціальностями 022 – дизайн, 023 – образотворче, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація тощо.

Бакалаври, магістри, доктори філософії навчаються за цими ж спеціальностями 022, 023. Відсутність у наказі МОН серед галузей наук «Мистецтвознавства» перешкоджатиме підготовці кадрів та забезпеченню вже налагодженого освітнього та освітньо-наукового процесу (зокрема, потребують завершення і захисту дисертації докторантів, які вступили до докторантури після 2016 року за спеціальностями галузі науки «Мистецтвознавство», що, через прийняття запропонованого проєкту наказу можуть виявитися останніми мистецтвознавцями України). Треба нагадати, що процес відродження мистецтвознавства, після тотального його винищення з політичних причин на початку ХХ століття, був досить тривалий.

За науковими позиціями галузь науки «Культурологія» не відповідає змісту наукових результатів досліджень у галузі «Мистецтвознавство», оскільки перша є суспільною наукою з історико-соціальним спрямуванням, а також відрізняється за об'єктами і предметами, джерелами дослідження тощо від другої. Саме мистецтвознавчі дослідження дають можливість зафіксувати творчі методи і техніки митців, описати їх твори засобами образно-стилістичного аналізу, і тим самим, продовжувати літопис українського

мистецтва, який розпочато кафедрами мистецтвознавства та мистецьких спеціальностей ЗВО України, починаючи ще спочатку ХХ століття, з 1930-х років, на відміну від культурології, що почала формуватися набагато пізніше і є зовсім іншою наукою!

Недоречною та необґрунтованою також є пропозиція щодо внесення «технічної естетики» до галузі науки 05 технічні науки спеціальності 05.46 «Графічні технології та технічна естетика». Сучасний стан розвитку дизайну України, саме його поняття «дизайн» як вид креативної творчості та мистецтвознавства, значно переросло ті межі, які ще за часів СРСР мало суто локальне поняття з «радянським» минулим – «технічна естетика», а в загалі сам термін «дизайн» за радянських часів був заборонений. На сьогодні існує стале і визначене науковцями поняття «дизайн» як вид пластичного мистецтва, а за тим і спеціальність – у галузі науки «Мистецтвознавство», що охоплює всі його напрями (предметний, індустриальний, середовищний, графічний, мультимедійний, фешн-дизайн тощо), а тим паче поєднання його ще з графічними технологіями призведе до плутанини та підміни наукових понять.

Разом з тим можна погодитися щоб залишити спеціальність «технічна естетика» для досліджень, присвячених технологічним, суто технічним проблемам, як окрема спеціальність в технічних науках.

З нашого боку вважаємо за потрібне зазначити, що в подальшому творча, наукова, практична діяльність представників ЗВО України потребує більшої консолідації з представниками Міністерства освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики, Державною агенцією України з питань мистецтва та мистецької освіти під час проведення науково-практичних конференцій, мистецьких виставок і конкурсів, захистів дисертацій, проведення фахових нарад і відповідно впровадження спільних проєктів. Ця співпраця сприятиме ґрунтовнішому ознайомленню зі здобутками української мистецтвознавчої науки та мистецтва в різних регіонах України і дозволить не піддавати сумніву багаторічну історію,

плідні сучасні досягнення та перспективи такої унікальної наукової галузі, як «Мистецтвознавство».

Для роз'яснення змісту понять «культурологія» та «мистецтвознавство» можна вдатися до незалежної міжнародної експертизи, залучивши представників провідних європейських університетів, академій та наукових установ.

Тому (ураховуючи діючий перелік наукових спеціальностей за галузями науки, відповідно до якого присуджуються наукові ступені кандидата наук і доктора наук, затверджений Наказом МОН України від 14.09.2011 року, №1057 та перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджений Постановою КМ України від 29 квітня 2015 року, №266, а також таблиці відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015), затвердженої Наказом МОН України від 06 листопада 2015 року, №1151 (у редакції Наказу МОН України від 12 квітня 2016 року №419) з огляду на зазначену і все ж таки необхідну оптимізацію, виходимо з пропозицією введення до проекту наказу один із двох запропонованих нами варіантів щодо оптимізації наукових галузей «Мистецтвознавство» та «Культурологія» за галузями науки, що на сьогодні є найбільш прийнятними, а саме:

1. ВАРІАНТ ПРІОРИТЕТНИЙ!!!

**Перелік наукових спеціальностей за галузями науки,
відповідно до яких присуджуються наукові ступені
кандидата наук і доктора наук**

Шифр	Галузь науки, спеціальність	Галузь науки, за якою присуджується науковий ступінь
17	Мистецтвознавство	
17.01	Мистецтвознавство (за видами мистецтв): – Театральне мистецтво – Музичне мистецтво – Кіномистецтво. Телебачення – Аудіовізуальне мистецтво	Мистецтвознавство

	<ul style="list-style-type: none"> – Образотворче мистецтво – Декоративне і прикладне мистецтво – Дизайн 	
18	Культурологія	
18.01	Теорія культури	Культурологія
18.02	Українська культура. Світова культура і міжнародні культурні зв'язки	Культурологія
18.03	Музеєзнавство. Пам'яткознавство	Культурологія

2. ВАРІАНТ

Перелік наукових спеціальностей за галузями науки, відповідно до яких присуджуються наукові ступені кандидата наук і доктора наук

Шифр	Галузь науки, спеціальність	Галузь науки, за якою присуджується науковий ступінь
17	Культурологія і Мистецтвознавство	
17.01	Теорія культури	Культурологія
17.02	Українська культура. Світова культура і міжнародні культурні зв'язки	Культурологія
17.03	Музеєзнавство. Пам'яткознавство	Культурологія
17.04	Мистецтвознавство (за видами мистецтв): <ul style="list-style-type: none"> – Театральне мистецтво – Музичне мистецтво – Кіномистецтво. Телебачення – Аудіовізуальне мистецтво – Образотворче мистецтво – Декоративне і прикладне мистецтво – Дизайн 	Мистецтвознавство

Вважаємо, що проблема, порушена нами в цьому зверненні, є критично важливою для мистецтвознавчої науки України, тому звертаємося до Вас з проханням втрутитися в ситуацію щодо формування вищезазначеного наказу та вимогою вжити всіх можливих дієвих заходів щодо впровадження запропонованих нами варіантів оптимізації галузей науки для позитивного вирішення вищезазначених питань.

Відповідь просимо надати у встановлений законом термін, та надіслати за адресою: **вул. Мистецтв, 8, Харків, 61002, Україна. Харківська державна академія дизайну і мистецтв.**

В ході онлайн конференції, яка відбулася на базі Харківської державної академії дизайну і мистецтв 02 червня 2021 року взяли участь наступні представники від закладів вищої освіти:

Олександр СОБОЛЄВ, ректор від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, професор;

Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ, проректор з науково-дослідної роботи від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, доцент;

Геннадій ШТАН, учений секретар від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат історичних наук, доцент;

Марина КОЛОСНІЧЕНКО, декан факультету дизайн від Київського національного університету технологій та дизайну, доктор технічних наук (технічна естетика), професор;

Тетяна КРОТОВА, професор кафедри художнього моделювання костюму від Київського національного університету технологій та дизайну, доктор мистецтвознавства, професор;

Олександр БОЙЧУК, професор кафедри дизайну від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, професор;

Роман ЯЦІВ, проректор з науково-дослідної роботи від Львівської національної академії мистецтв, кандидат мистецтвознавства, доцент;

Людмила СОКОЛЮК, професор кафедри теорії і історії мистецтв від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, доктор мистецтвознавства, професор;

Ольга ЛАГУТЕНКО, завідувачка кафедри теорії і історії мистецтв від Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, доктор мистецтвознавства, професор;

Марина ТОКАР, перший проректор від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, доцент;

Наталія ЧУПРИНА, заступник декана факультету дизайн від Київського національного університету технологій та дизайну, доктор мистецтвознавства, професор;

Каліна ПАШКЕВИЧ, заступник головного редактора журналу Art&Design, від Київського національного університету технологій та дизайну, доктор технічних наук, професор кафедри ергономіки і дизайну;

Олена КОЛОСНІЧЕНКО, професор кафедри художнього моделювання костюму від Київського національного університету технологій та дизайну, доктор мистецтвознавства, професор;

Ольга ПОЛЯКОВА, доцент кафедри дизайну інтер'єру і меблів, вчений секретар спецради зі спеціальності "Дизайн" від Київського національного університету технологій та дизайну, кандидат мистецтвознавства;

Оксана ЛАГОДА, професор кафедри дизайну тканин та одягу від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, доктор мистецтвознавства;

Василь КОСІВ, професор кафедри графічного дизайну від Львівської національної академії мистецтв, доктор мистецтвознавства, професор;

Тетяна ІВАНЕНКО, доцент кафедри графічного дизайну, гарант освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності «Дизайн» від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, доцент;

Марія ПРОСКУРИНА, доцент кафедри фешн та шоу-бізнесу від Київського національного університету культури і мистецтв, доктор економічних наук, доцент;

Ірина БОНДАРЕНКО, радник проректор з науково-дослідної роботи з підготовки наукових кадрів від Харківської державної академії дизайну і мистецтв, кандидат архітектури, доцент;

Віктор ДАНИЛЕНКО, керівник Східного регіонального науково-мистецького центру від Національної академії мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор.

Від імені учасників онлайн конференції

підписав:

Олександр СОБОЛЄВ,

ректор Харківської державної академії дизайну і мистецтв

